

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»
галузі знань 29 Міжнародні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 339.7 (07)
3 58

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № _____ від «_____» _____ 2026 року

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. Ковальська

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ, протокол № _____ від «_____» _____ 2026 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин _____ О.В. Баула

Укладач: _____ О.В. Баула, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Рецензент: _____ О.М. Лютак, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ О.В. Баула, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Зовнішньоекономічна діяльність України [Текст]: Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини денної та заочної форм навчання/ уклад. О.В. Баула. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 31 с.

3 58

Видання містить матеріали, що можуть бути використані викладачами та студентами для поглибленого вивчення даного курсу та підвищення загального рівня економічних знань.

© Баула О.В. 2026

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	4
ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ	5
<u>Змістовний модуль 1. Суть та форми зовнішньоекономічної діяльності України</u>	5
ТЕМА 1. Сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності України	5
ТЕМА 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій	7
ТЕМА 3. Україна у міжнародній торгівлі товарами і послугами	9
ТЕМА 4. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	11
ТЕМА 5. Україна на світовому ринку праці та міжнародна трудова міграція	13
ТЕМА 6. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	15
<u>Змістовний модуль 2. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України</u>	17
ТЕМА 7. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	17
ТЕМА 8. Валютне регулювання міжнародних економічних операцій в Україні	20
ТЕМА 9. Ризики міжнародної економічної діяльності	22
ТЕМА 10. Захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	24
ТЕМА 11. Україна у світових інтеграційних процесах	26
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	28

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності України в умовах глобалізації світової економіки, інтеграції у міжнародні ринки, прискорення науково-технічного прогресу та поглиблення міжнародного поділу праці безпосередньо впливає на вимоги до підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Сучасна вища школа повинна готувати конкурентоспроможних спеціалістів, здатних ефективно працювати у сфері зовнішньоекономічних відносин відповідно до міжнародних стандартів. Практичний досвід у сфері зовнішньоекономічної діяльності майбутні фахівці здобувають безпосередньо в процесі професійної діяльності, тоді як навички аналітичної, дослідницької та наукової роботи вони повинні сформувати під час навчання у закладах вищої освіти. Сучасний фахівець у сфері ЗЕД повинен володіти ґрунтовними теоретичними знаннями та практичними навичками з організації і регулювання зовнішньоекономічних операцій. Це дає можливість самостійно аналізувати зовнішньоекономічні процеси, оцінювати ефективність міжнародної торгівлі, інвестиційної та валютної діяльності, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Процес навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність України» реалізується через такі форми навчального процесу: вивчення теоретичних основ ЗЕД, підготовку рефератів і аналітичних оглядів з актуальних проблем розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України, виконання дослідницьких завдань у межах практичних занять, підготовку доповідей і участь у наукових семінарах та конференціях, участь у науково-дослідній роботі кафедри і т.п.

Для виконання зазначених завдань здобувач вищої освіти повинен уміти відбирати, систематизувати й аналізувати інформацію щодо зовнішньоекономічної діяльності України; формулювати мету та завдання дослідження; використовувати статистичні дані зовнішньої торгівлі, інвестиційних потоків і валютних операцій; робити обґрунтовані висновки та пропозиції за результатами дослідження. Важливим є також набуття навичок підготовки аналітичних звітів, доповідей і наукових статей.

Пропоновані методичні вказівки містять тематичне планування самостійної роботи студентів денної та заочної форм навчання, різного роду завдання для самоконтролю та перелік рекомендованої літератури.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання нормативно-правових актів, статистичних матеріалів і наукових джерел та є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у позааудиторний час. Частина питань самостійної роботи включається до переліку екзаменаційних питань. У разі виникнення труднощів студент може звернутися за консультацією до викладача. Контроль знань з питань самостійного опрацювання здійснюється шляхом виконання та захисту індивідуальних завдань, рефератів, самостійних робіт, а також включення відповідних питань до модульного контролю.

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

СУТЬ ТА ФОРМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Питання для самостійного вивчення

Особливості ЗЕД в Україні: географічна структура зовнішньоекономічних зв'язків; галузева структура експорту та імпорту; економічні і політичні чинники, що впливають на ЗЕД.

Роль міжнародних організацій і інтеграційних процесів у ЗЕД України: співпраця України з ЄС, СОТ, МВФ та іншими організаціями; участь України в міжнародних економічних угодах.

Проблеми та перспективи розвитку ЗЕД в Україні: основні виклики у сфері ЗЕД (логістика, митна політика, конкуренція); перспективи інтеграції в міжнародну економіку; зміни в структурі ЗЕД у контексті глобалізації.

Вплив ЗЕД на економічний розвиток України: ЗЕД як чинник економічного зростання; роль іноземних інвестицій; вплив експорту та імпорту на ВВП країни.

Тестові завдання

1. Географічна структура зовнішньоекономічних зв'язків України характеризується:

- А) переважною орієнтацією виключно на країни СНД
- Б) домінуванням ринків Азії над європейськими
- В) диверсифікацією напрямів зовнішньої торгівлі
- Г) відсутністю торговельних зв'язків з країнами ЄС
- Д) повною залежністю від одного торговельного партнера

2. До провідних галузей експорту України належать:

- А) легка промисловість і фармацевтика
- Б) машинобудування і приладобудування
- В) агропромисловий комплекс і металургія
- Г) ІТ-послуги та фінансовий сектор
- Д) енергетичне машинобудування

3. Який економічний чинник найбільше впливає на розвиток ЗЕД України?

- А) рівень урбанізації
- Б) стан платіжного балансу
- В) демографічна ситуація
- Г) кліматичні умови
- Д) рівень безробіття

4. Яка міжнародна організація регулює правила світової торгівлі?

- А) МВФ

- Б) Світовий банк
- В) СОТ
- Г) ОПЕК
- Д) ЮНЕСКО

5. Основною метою співпраці України з МВФ є:

- А) розвиток експорту аграрної продукції
- Б) лібералізація валютного ринку
- В) фінансова стабілізація та макроекономічна підтримка
- Г) зниження митних тарифів
- Д) розширення участі в інтеграційних угрупованнях

6. До основних проблем розвитку ЗЕД України належить:

- А) надлишок іноземних інвестицій
- Б) низька конкуренція на зовнішніх ринках
- В) логістичні обмеження та митні бар'єри
- Г) високий рівень експорту високотехнологічної продукції
- Д) стабільність валютного курсу

7. Вплив ЗЕД на економічний розвиток України проявляється через:

- А) зменшення обсягів ВВП
- Б) ізоляцію національної економіки
- В) стимулювання економічного зростання
- Г) обмеження інвестиційних потоків
- Д) скорочення зайнятості населення

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему

«Роль Європейського Союзу у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України» (10–12 слайдів з аналітичними висновками).

2. Розробіть аналітичну доповідь на тему «ЗЕД України в умовах глобалізації: виклики та можливості» з акцентом на зміни у структурі експорту та імпорту.

3. Підготуйте творчий проєкт «Модель підвищення конкурентоспроможності українського експорту на світовому ринку» із власними пропозиціями та аргументацією.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Українське підприємство планує вихід на ринок ЄС.

Оцініть основні економічні, політичні та інституційні чинники, які можуть вплинути на успішність зовнішньоекономічної операції. Запропонуйте рекомендації щодо мінімізації ризиків.

2. Унаслідок змін митної політики збільшилися витрати експортерів.

Проаналізуйте вплив даної ситуації на ЗЕД України та запропонуйте можливі шляхи адаптації підприємств.

3. Іноземний інвестор розглядає можливість вкладення коштів в українську економіку.

Оцініть роль іноземних інвестицій у розвитку ЗЕД та аргументуйте доцільність такого рішення.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку експорту та імпорту України за останні роки на основі офіційних статистичних даних. Зробіть висновки щодо тенденцій розвитку ЗЕД.

2. Дослідіть географічну структуру зовнішньої торгівлі України та визначте ключових торговельних партнерів.

3. Оцініть вплив експорту та імпорту на ВВП України. Побудуйте відповідні графіки та сформулюйте аналітичні висновки.

ТЕМА 2. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання для самостійного вивчення

Особливості взаємодії суб'єктів у міжнародних економічних операціях: партнерські угоди між державами та приватними компаніями; конкуренція та співпраця між корпораціями; роль національних урядів у підтримці суб'єктів ЗЕД.

Вплив глобалізації на діяльність суб'єктів міжнародних економічних операцій: зростання ролі ТНК у світовій економіці; міжнародна інтеграція малого та середнього бізнесу; виклики для державних суб'єктів в умовах глобалізації.

Правове регулювання діяльності суб'єктів міжнародних економічних операцій: міжнародне торгове право; регуляторні механізми в міжнародних економічних відносинах; участь України в регулюванні діяльності суб'єктів міжнародних операцій.

Тестові завдання

1. Партнерські угоди між державами та приватними компаніями в міжнародних економічних операціях передбачають:

- А) повну відмову держави від регулювання
- Б) співпрацю на основі спільних економічних інтересів
- В) заміщення приватного сектору державним
- Г) виключно внутрішньоекономічні відносини
- Д) відсутність договірних зобов'язань

2. Конкуренція між транснаціональними корпораціями проявляється насамперед у:

- А) обмеженні міжнародної торгівлі
- Б) боротьбі за ринки збуту та ресурси
- В) зменшенні обсягів інвестицій
- Г) відмові від інновацій
- Д) ізоляції національних економік

3. Роль національних урядів у підтримці суб'єктів ЗЕД полягає у:

- А) повному усуненні з міжнародних економічних відносин

- Б) створенні сприятливого інституційного середовища
 - В) забороні діяльності приватних компаній
 - Г) централізованому управлінні всіма зовнішніми операціями
 - Д) обмеженні міжнародної конкуренції
4. Зростання ролі транснаціональних корпорацій у світовій економіці

зумовлене:

- А) скороченням міжнародних інвестицій
 - Б) розвитком глобальних ланцюгів доданої вартості
 - В) посиленням протекціонізму
 - Г) зниженням мобільності капіталу
 - Д) ізоляцією національних ринків
5. Міжнародна інтеграція малого та середнього бізнесу проявляється через:

- А) виключно внутрішній ринок
- Б) участь у міжнародних ланцюгах постачання
- В) повну залежність від держави
- Г) відмову від експорту
- Д) зниження конкурентоспроможності

6. Основним викликом для державних суб'єктів в умовах глобалізації є:

- А) надлишок регуляторних повноважень
- Б) необхідність адаптації національної політики до міжнародних правил
- В) відсутність міжнародної конкуренції
- Г) скорочення ролі держави у ЗЕД
- Д) зростання внутрішнього виробництва

7. Міжнародне торгове право регулює:

- А) лише внутрішні економічні відносини
- Б) валютну політику держав
- В) відносини між суб'єктами міжнародної торгівлі
- Г) соціальні стандарти праці
- Д) екологічні норми виробництва

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Роль транснаціональних корпорацій у сучасних міжнародних економічних операціях» (із прикладами діяльності ТНК в Україні).

2. Розробіть аналітичну доповідь «Вплив глобалізації на взаємодію суб'єктів міжнародних економічних відносин» з акцентом на малий і середній бізнес.

3. Підготуйте творчий проєкт «Механізми державної підтримки суб'єктів ЗЕД України в умовах глобальної конкуренції» із власними рекомендаціями.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Транснаціональна корпорація планує розмістити виробництво в Україні.

Проаналізуйте можливі вигоди та ризики для держави і приватного сектору. Якою має бути роль уряду в даній ситуації?

2. Мале українське підприємство прагне вийти на міжнародний ринок через участь у глобальному ланцюгу постачання. Оцініть основні бар'єри та можливості міжнародної інтеграції малих та середніх підприємств.

3. Між державами-партнерами виник торговельний спір. Визначте можливі механізми його врегулювання відповідно до норм міжнародного торгового права.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте частку транснаціональних корпорацій у світовій торгівлі та інвестиціях. Зробіть висновки щодо їх впливу на національні економіки.

2. Дослідіть участь малого та середнього бізнесу України у зовнішньоекономічних операціях на основі статистичних даних.

3. Проаналізуйте роль державного регулювання у розвитку міжнародних економічних операцій України та оцініть його ефективність.

ТЕМА 3. УКРАЇНА У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ

Питання для самостійного вивчення

Переваги, проблеми та виклики для України в міжнародній торгівлі. Галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України. Структурно-галузеві компоненти системи міжнародної торгівлі послугами. Перспективи розвитку міжнародної торгівлі України: інтеграція в європейський ринок, залучення іноземних інвестицій у торгівлю, використання інноваційних технологій та розвиток цифрових послуг.

Тестові завдання

1. Однією з ключових переваг України в міжнародній торгівлі є:

- А) повна енергетична незалежність
- Б) вигідне географічне розташування
- В) низький рівень інтеграції у світову економіку
- Г) відсутність конкуренції на світових ринках
- Д) замкненість внутрішнього ринку

2. До основних проблем міжнародної торгівлі України належить:

- А) надлишок високотехнологічного експорту
- Б) низька залежність від зовнішніх ринків
- В) сировинна спрямованість експорту
- Г) стабільна логістична інфраструктура
- Д) повна диверсифікація експорту

3. Геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України пов'язані з:

- А) ізоляцією від міжнародних ринків
- Б) орієнтацією виключно на внутрішній ринок
- В) інтеграцією до європейського економічного простору
- Г) відмовою від участі в міжнародних організаціях
- Д) скороченням зовнішньоторговельних операцій

4. До структурно-галузевих компонентів міжнародної торгівлі послугами належать:

- А) видобувна промисловість
- Б) аграрне виробництво
- В) транспортні, фінансові та ІТ-послуги
- Г) металургія
- Д) будівництво житлових об'єктів

5. Який сектор послуг має найбільший експортний потенціал для України?

- А) побутові послуги
- Б) комунальні послуги
- В) ІТ та цифрові послуги
- Г) торгівля сировиною
- Д) державне управління

6. Інтеграція України в європейський ринок передбачає:

- А) зниження стандартів якості продукції
- Б) гармонізацію технічних і регуляторних норм
- В) обмеження доступу до ринку ЄС
- Г) відмову від міжнародної конкуренції
- Д) скорочення зовнішньої торгівлі

7. Використання інноваційних технологій у міжнародній торгівлі сприяє:

- А) зростанню торговельних бар'єрів
- Б) зменшенню ефективності торговельних операцій
- В) розвитку цифрових послуг і електронної комерції
- Г) ізоляції національних виробників
- Д) скороченню інвестиційних потоків

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Переваги та виклики України в системі міжнародної торгівлі» (з прикладами окремих галузей економіки).

2. Розробіть аналітичну доповідь «Галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України» з обґрунтуванням перспективних напрямів експорту.

3. Підготуйте творчий проєкт «Роль цифрових та інноваційних технологій у розвитку міжнародної торгівлі України» із власними пропозиціями щодо розширення експорту послуг.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Українська компанія планує розширення експорту на ринок ЄС. Проаналізуйте основні переваги та бар'єри виходу на європейський ринок і запропонуйте шляхи їх подолання.

2. В умовах змін геополітичної ситуації зростає ризик втрати традиційних ринків збуту. Оцініть можливі стратегії диверсифікації зовнішньої торгівлі України.

3. Україна прагне збільшити експорт послуг. Проаналізуйте перспективи розвитку міжнародної торгівлі послугами та визначте найбільш конкурентоспроможні напрями.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку зовнішньої торгівлі товарами та послугами України за останні роки. Зробіть висновки щодо структурних змін.

2. Дослідіть галузеву структуру експорту та імпорту України та визначте її відповідність стратегічним пріоритетам розвитку.

3. Проаналізуйте вплив іноземних інвестицій на розвиток міжнародної торгівлі України, зокрема у сфері послуг та цифрової економіки.

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ, ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ

Питання для самостійного вивчення

Роль державної політики у залученні міжнародних інвестицій: інструменти стимулювання іноземних інвесторів, інвестиційний клімат України: переваги та недоліки, угоди про захист інвестицій із зарубіжними країнами.

Валютно-кредитні відносини України: взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями (МВФ, Світовий банк), міжнародні кредити та їх вплив на економіку, регулювання валютного ринку в Україні, проблема зовнішнього боргу та обслуговування кредитів.

Виклики у сфері міжнародних інвестиційних і валютно-кредитних відносин: політична нестабільність як фактор ризику для інвесторів, недостатня прозорість фінансових і банківських систем, коливання валютного курсу та його вплив на економічну стабільність.

Інтеграція України у світову валютно-кредитну систему: участь України в міжнародних валютних угодах, вплив глобальних фінансових криз на валютно-кредитну систему України, перспективи введення євро як регіональної валюти для України.

Перспективи розвитку міжнародних інвестиційних і валютно-кредитних відносин: розвиток державно-приватного партнерства у залученні інвестицій, підвищення прозорості та поліпшення бізнес-клімату, зміцнення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, використання нових фінансових технологій у валютно-кредитній сфері.

Тестові завдання

1. Основною метою державної політики у сфері залучення міжнародних інвестицій є:

- А) обмеження доступу іноземного капіталу
- Б) зменшення конкуренції на внутрішньому ринку
- В) створення сприятливого інвестиційного клімату
- Г) повна державна монополізація інвестицій
- Д) ізоляція національної економіки

2. До інструментів стимулювання іноземних інвесторів належить:

- А) підвищення податкового навантаження
 - Б) запровадження інвестиційних обмежень
 - В) податкові пільги та гарантії захисту інвестицій
 - Г) жорсткий валютний контроль
 - Д) заборона репатріації прибутків
3. Однією з переваг інвестиційного клімату України є:
- А) повна відсутність ризиків
 - Б) вигідне географічне положення та ресурсний потенціал
 - В) низький рівень інтеграції у світову економіку
 - Г) нестабільність законодавства
 - Д) обмежений внутрішній ринок
4. Основною формою взаємодії України з МВФ є:
- А) участь у митних союзах
 - Б) надання грантів без зобов'язань
 - В) отримання кредитів у межах програм фінансової підтримки
 - Г) регулювання зовнішньої торгівлі
 - Д) пряме управління національною економікою
5. Регулювання валютного ринку в Україні здійснюється переважно через:
- А) органи місцевого самоврядування
 - Б) комерційні банки
 - В) Національний банк України
 - Г) міжнародні корпорації
 - Д) іноземні фінансові установи
6. Основною проблемою зовнішнього боргу України є:
- А) його повна відсутність
 - Б) неможливість використання кредитних ресурсів
 - В) необхідність обслуговування та погашення боргових зобов'язань
 - Г) надлишкове фінансування економіки
 - Д) відсутність впливу на бюджет
7. Коливання валютного курсу можуть призводити до:
- А) зростання економічної стабільності
 - Б) зниження інфляції
 - В) підвищення фінансових ризиків
 - Г) повної стабільності цін
 - Д) зменшення ролі валютного регулювання

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Державна політика України у сфері залучення міжнародних інвестицій» (із прикладами інструментів стимулювання інвесторів).

2. Розробіть аналітичну доповідь «Роль міжнародних фінансових організацій у валютно-кредитній системі України» з оцінкою співпраці з МВФ та Світовим банком.

3. Підготуйте творчий проєкт «Фінансові технології як чинник розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин України» (цифрові валюти, фінтех, електронні платежі).

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Іноземний інвестор розглядає можливість вкладення коштів в економіку України, але занепокоєний політичною нестабільністю. Оцініть ризики та запропонуйте механізми їх мінімізації з боку держави.

2. Україна залучає міжнародний кредит для стабілізації економіки. Проаналізуйте позитивні та негативні наслідки використання міжнародних кредитів для національної економіки.

3. Внаслідок різких коливань валютного курсу зростає інфляційний тиск. Оцініть роль валютного регулювання та інструментів НБУ у забезпеченні економічної стабільності.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за останні роки та визначте основні тенденції.

2. Дослідіть структуру зовнішнього боргу України та оцініть його вплив на державні фінанси.

3. Проаналізуйте динаміку валютного курсу гривні та визначте його вплив на економічну стабільність і зовнішньоекономічну діяльність.

ТЕМА 5. УКРАЇНА НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРАЦІ ТА МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ

Питання для самостійного вивчення

Сутність і значення світового ринку праці.

Позиція України на світовому ринку праці: конкурентоспроможність українських працівників; основні галузі, в яких задіяні українські трудові мігранти; роль професійної освіти та кваліфікації працівників.

Позитивні та негативні наслідки трудової міграції для України.

Перспективи участі України у світовому ринку праці: розвиток професійної освіти для підвищення кваліфікації працівників; створення умов для повернення трудових мігрантів; залучення іноземних працівників в Україну.

Тестові завдання

1. Світовий ринок праці — це:

- А) сукупність внутрішніх ринків праці окремих країн
- Б) система відносин з обміну робочою силою між країнами
- В) ринок праці лише розвинених держав
- Г) форма зайнятості населення в межах однієї держави
- Д) система соціального забезпечення працівників

2. Конкурентоспроможність українських працівників на світовому ринку праці зумовлена насамперед:

- А) високим рівнем заробітної плати

- Б) надлишком робочої сили
 - В) рівнем освіти та професійної підготовки
 - Г) повною відсутністю міграційних обмежень
 - Д) низькою мобільністю працівників
3. До основних галузей зайнятості українських трудових мігрантів належать:
- А) державне управління
 - Б) оборонна промисловість
 - В) будівництво, сільське господарство, сфера послуг
 - Г) науково-дослідна діяльність
 - Д) енергетичний сектор
4. Який чинник найбільше впливає на масштаби трудової міграції з України?
- А) кліматичні умови
 - Б) рівень народжуваності
 - В) різниця в оплаті праці між країнами
 - Г) розвиток внутрішнього туризму
 - Д) демографічна стабільність
5. Позитивним наслідком трудової міграції для України є:
- А) скорочення трудового потенціалу
 - Б) відтік кваліфікованих кадрів
 - В) надходження грошових переказів
 - Г) зростання безробіття
 - Д) зниження продуктивності праці
6. Негативним наслідком трудової міграції є:
- А) підвищення кваліфікації працівників
 - Б) зростання доходів домогосподарств
 - В) демографічні втрати та «витік мізків»
 - Г) розвиток міжнародних зв'язків
 - Д) зростання мобільності робочої сили
7. Перспективи участі України у світовому ринку праці пов'язані з:
- А) обмеженням професійної освіти
 - Б) ізоляцією від міжнародної міграції
 - В) розвитком системи професійної підготовки та перекваліфікації
 - Г) зменшенням трудової мобільності
 - Д) скороченням міжнародного співробітництва

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Позиція України на світовому ринку праці та її конкурентні переваги» (з прикладами окремих галузей).
2. Розробіть аналітичну доповідь «Позитивні та негативні наслідки трудової міграції для економіки України» з власними висновками та пропозиціями.
3. Підготуйте творчий проект «Стратегія повернення українських трудових мігрантів: економічні та соціальні механізми».

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Кваліфікований український фахівець планує працевлаштування за кордоном. Оцініть фактори, що впливають на його конкурентоспроможність на світовому ринку праці.

2. В Україні спостерігається дефіцит робочої сили у певних галузях. Проаналізуйте можливість залучення іноземних працівників та визначте потенційні ризики і переваги.

3. Держава планує реформування системи професійної освіти. Оцініть, як ці зміни можуть вплинути на участь України у світовому ринку праці.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте масштаби та напрями трудової міграції з України за останні роки на основі статистичних даних.

2. Дослідіть структуру грошових переказів трудових мігрантів та оцініть їх вплив на економіку України.

3. Проаналізуйте взаємозв'язок між рівнем освіти, кваліфікацією працівників та їх конкурентоспроможністю на світовому ринку праці.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ПРІОРИТЕТІВ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного вивчення

Інноваційна політика як пріоритет міжнародної економічної діяльності.

Основні механізми міжнародного трансферу технологій: ліцензійні угоди та франчайзинг; спільні дослідницькі програми та наукові обміни; інвестиції в стартапи та венчурні фонди.

Роль міжнародних організацій у стимулюванні трансферу технологій: діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ); роль СОТ у регулюванні технологічних трансферів; програми ЄС для підтримки інновацій (Horizon Europe тощо).

Проблеми і ризики міжнародного трансферу технологій: захист інтелектуальної власності; технологічна залежність від розвинених країн; нерівномірність розподілу технологій між країнами.

Перспективи розвитку трансферу технологій та інноваційної політики: розвиток національних інноваційних екосистем; посилення співпраці з міжнародними науковими установами; використання цифрових платформ для прискорення обміну технологіями.

Тестові завдання

1. Інноваційна політика в міжнародній економічній діяльності спрямована насамперед на:

- А) обмеження доступу до нових технологій
- Б) зниження ролі науки в економіці
- В) стимулювання створення та впровадження інновацій

- Г) ізоляцію національної економіки
 Д) скорочення міжнародної співпраці
2. Ліцензійні угоди у міжнародному трансфері технологій передбачають:
- А) безоплатну передачу технологій
 Б) повну втрату прав інтелектуальної власності
 В) передачу прав на використання технологій на договірних умовах
 Г) зберігання комерційного використання
 Д) державну монополію на технології
3. Франчайзинг як форма трансферу технологій характеризується:
- А) відсутністю стандартів ведення бізнесу
 Б) передачею лише фінансових ресурсів
 В) комплексною передачею бізнес-моделі, технологій і бренду
 Г) використанням виключно внутрішніх ресурсів
 Д) повною автономією франчайзі
4. Основною метою діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) є:
- А) регулювання валютних відносин
 Б) захист і розвиток системи інтелектуальної власності
 В) контроль за міжнародною торгівлею
 Г) фінансування промислового виробництва
 Д) надання кредитів державам
5. Роль СОТ у сфері технологічних трансферів полягає у:
- А) фінансуванні інноваційних проєктів
 Б) регулюванні питань інтелектуальної власності через міжнародні угоди
 В) наданні грантів на дослідження
 Г) створенні венчурних фондів
 Д) управлінні науковими установами
6. До основних ризиків міжнародного трансферу технологій належить:
- А) зростання інноваційної активності
 Б) прискорення економічного розвитку
 В) технологічна залежність від розвинених країн
 Г) підвищення конкурентоспроможності
 Д) розвиток людського капіталу
7. Перспективи розвитку трансферу технологій пов'язані з:
- А) скороченням міжнародної наукової співпраці
 Б) ізоляцією національних інноваційних систем
 В) розвитком національних інноваційних екосистем
 Г) зниженням ролі цифрових технологій
 Д) відмовою від міжнародних програм

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Інноваційна політика як пріоритет міжнародної економічної діяльності України» (з прикладами міжнародного співробітництва).

2. Розробіть аналітичну доповідь «Міжнародний трансфер технологій: механізми, переваги та ризики для України».

3. Підготуйте творчий проєкт «Розвиток національної інноваційної екосистеми України в умовах глобалізації» (стартапи, венчурні фонди, наукові парки).

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Український стартап планує залучити іноземні інвестиції та передати частину технології міжнародному партнеру. Оцініть переваги й ризики такого трансферу з позиції захисту інтелектуальної власності.

2. Держава розглядає можливість участі у міжнародній науково-дослідній програмі ЄС. Проаналізуйте потенційні вигоди та умови участі України в програмах типу Horizon Europe.

3. Міжнародна корпорація пропонує передачу технологій українському підприємству. Оцініть ризик формування технологічної залежності та запропонуйте механізми її мінімізації.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте обсяги інноваційної діяльності та міжнародного трансферу технологій в Україні на основі статистичних даних.

2. Дослідіть участь України у міжнародних науково-дослідних програмах та оцініть їх вплив на розвиток інновацій.

3. Проаналізуйте взаємозв'язок між рівнем інноваційного розвитку та конкурентоспроможністю національної економіки.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

ТЕМА 7. РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Питання для самостійного вивчення

Основні принципи державного регулювання міжнародної економічної діяльності України.

Співвідношення національних інтересів і міжнародних зобов'язань України у сфері міжнародної економічної діяльності.

Вплив інтеграційних процесів на систему регулювання міжнародної економічної діяльності України.

Роль зовнішньоекономічної політики у забезпеченні економічної безпеки держави.

Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції України.

Механізм застосування спеціальних захисних заходів у міжнародній торгівлі.

Вплив митного та нетарифного регулювання на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Гармонізація торговельного законодавства України з міжнародними стандартами.

Практика застосування обмежувальних заходів у міжнародній економічній діяльності.

Перспективи розвитку системи державного регулювання міжнародної економічної діяльності України.

Тестові завдання

1. Основними принципами державного регулювання міжнародної економічної діяльності України є:

- А) ізоляція національної економіки
- Б) пріоритет внутрішнього ринку над зовнішнім
- В) поєднання свободи ЗЕД та державного контролю
- Г) повна відмова від міжнародних зобов'язань
- Д) централізоване управління всіма зовнішніми операціями

2. Співвідношення національних інтересів і міжнародних зобов'язань України у сфері МЕД полягає у:

- А) безумовному домінуванні міжнародних норм
- Б) ігноруванні міжнародних угод
- В) балансі між національними пріоритетами та міжнародними правилами
- Г) відмові від участі в міжнародних організаціях
- Д) заміщенні національного законодавства міжнародним

3. Інтеграційні процеси впливають на систему регулювання МЕД України шляхом:

- А) посилення економічної ізоляції
- Б) уніфікації та гармонізації регуляторних норм
- В) скорочення зовнішньоекономічних зв'язків
- Г) зниження ролі міжнародних стандартів
- Д) обмеження доступу на зовнішні ринки

4. Зовнішньоекономічна політика держави відіграє ключову роль у:

- А) зниженні рівня економічної безпеки
- Б) обмеженні експорту
- В) забезпеченні економічної безпеки та захисті національних інтересів
- Г) ізоляції фінансової системи
- Д) скороченні міжнародної співпраці

5. Особливістю регулювання ЗЕД України в умовах євроінтеграції є:

- А) відмова від національного законодавства
- Б) гармонізація норм з правом ЄС
- В) посилення протекціонізму
- Г) скорочення зовнішньої торгівлі
- Д) вихід з міжнародних організацій

6. Спеціальні захисні заходи в міжнародній торгівлі застосовуються з метою:

- А) стимулювання імпорту
- Б) захисту національних виробників від шкоди
- В) лібералізації торговельних режимів
- Г) заохочення демпінгу
- Д) зниження митних тарифів

7. Митне та нетарифне регулювання впливає на конкурентоспроможність підприємств через:

- А) обмеження доступу до внутрішнього ринку
- Б) формування умов доступу на зовнішні ринки
- В) зменшення виробничого потенціалу
- Г) повну відмову від експорту
- Д) ізоляцію бізнесу

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Роль державного регулювання у забезпеченні економічної безпеки України» (з прикладами зовнішньоекономічної політики).

2. Розробіть аналітичну доповідь «Гармонізація торговельного законодавства України з міжнародними стандартами: проблеми та результати».

3. Підготуйте творчий проєкт «Модель удосконалення системи державного регулювання міжнародної економічної діяльності України» із власними пропозиціями.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Український виробник зазнає значних втрат через зростання імпорту аналогічної продукції. Оцініть можливість застосування спеціальних захисних заходів відповідно до міжнародних норм.

2. У процесі євроінтеграції Україна зобов'язується змінити частину торговельного законодавства. Проаналізуйте вплив цих змін на національних виробників і конкурентне середовище.

3. Держава планує запровадження нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі. Оцініть можливі економічні наслідки таких заходів для бізнесу та споживачів.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку застосування митних і нетарифних заходів у зовнішній торгівлі України та оцініть їх вплив на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

2. Дослідіть практику застосування обмежувальних заходів у міжнародній економічній діяльності України за останні роки.

3. Проаналізуйте вплив інтеграційних процесів (ЄС, СОТ) на систему державного регулювання міжнародної економічної діяльності України.

ТЕМА 8. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Питання для самостійного вивчення

Мета та принципи валютного регулювання міжнародних економічних операцій.

Роль Національного банку України у забезпеченні стабільності валютного ринку.

Вплив валютного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання.

Валютні обмеження та умови їх запровадження в Україні.

Особливості здійснення валютних операцій резидентами та нерезидентами.

Механізм валютних розрахунків у міжнародній торгівлі.

Валютні ризики у міжнародних економічних операціях та способи їх мінімізації.

Лібералізація валютного регулювання в Україні: передумови та наслідки.

Вплив міжнародних фінансових організацій на валютну політику України.

Сучасні тенденції та проблеми валютного регулювання міжнародних економічних операцій в Україні.

Тестові завдання

1. Основною метою валютного регулювання міжнародних економічних операцій є:

- А) обмеження зовнішньоекономічної діяльності
- Б) ізоляція національної валюти
- В) забезпечення стабільності валютного ринку
- Г) повна відмова від валютного контролю
- Д) заборона валютних операцій

2. Принципами валютного регулювання є:

- А) повна свобода валютних операцій без контролю
- Б) жорстка централізація валютних ресурсів
- В) поєднання державного регулювання та ринкових механізмів
- Г) ізоляція фінансової системи
- Д) відмова від міжнародних стандартів

3. Роль Національного банку України у валютному регулюванні полягає у:

- А) здійсненні зовнішньоторговельних операцій
- Б) управлінні підприємницькою діяльністю
- В) проведенні валютної політики та контролю
- Г) фінансуванні експорту
- Д) укладанні міжнародних контрактів

4. Валютне регулювання впливає на ЗЕД суб'єктів господарювання через:

- А) повну заборону валютних розрахунків
- Б) встановлення правил здійснення валютних операцій
- В) ізоляцію підприємств від зовнішніх ринків

- Г) скорочення імпорتنих операцій
 - Д) відсутність контролю за рухом капіталу
5. Валютні обмеження в Україні можуть запроваджуватися з метою:
- А) стимулювання тіньової економіки
 - Б) захисту платіжного балансу та фінансової стабільності
 - В) зниження ролі гривні
 - Г) скорочення експорту
 - Д) обмеження міжнародної співпраці
6. Особливістю валютних операцій резидентів і нерезидентів є:
- А) відсутність правового регулювання
 - Б) однакові умови здійснення всіх операцій
 - В) різний режим валютного контролю
 - Г) заборона операцій для нерезидентів
 - Д) повна свобода руху капіталу
7. Валютні ризики у міжнародних економічних операціях пов'язані з:
- А) стабільністю валютного курсу
 - Б) відсутністю міжнародних розрахунків
 - В) коливаннями валютних курсів
 - Г) повною передбачуваністю ринку
 - Д) відсутністю фінансових інструментів

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему «Роль валютного регулювання у забезпеченні стабільності міжнародних економічних операцій».
2. Розробіть аналітичну доповідь «Лібералізація валютного регулювання в Україні: передумови, етапи та наслідки».
3. Підготуйте творчий проект «Інструменти мінімізації валютних ризиків у діяльності українських експортерів та імпортерів».

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Українське підприємство здійснює експортну операцію з відстрочкою платежу. Проаналізуйте можливі валютні ризики та запропонуйте способи їх мінімізації.
2. У разі погіршення макроекономічної ситуації НБУ запроваджує валютні обмеження. Оцініть їх вплив на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання.
3. Нерезидент планує інвестувати в Україну та здійснювати валютні операції. Оцініть особливості валютного режиму для нерезидентів і можливі обмеження.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку валютного курсу гривні та визначте його вплив на міжнародні економічні операції України.
2. Дослідіть обсяги валютних надходжень і платежів у зовнішній торгівлі України та оцініть їх роль у формуванні платіжного балансу.
3. Проаналізуйте вплив співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями на валютну політику держави.

ТЕМА 9. РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного вивчення

Класифікація ризиків міжнародної економічної діяльності за різними ознаками.

Політичні ризики у міжнародній економічній діяльності та їх вплив на результати операцій.

Економічні та фінансові ризики у міжнародній діяльності підприємств.

Валютні ризики як складова ризиків міжнародної економічної діяльності.

Комерційні та контрактні ризики у зовнішньоекономічних операціях.

Країнові ризики та методи їх урахування у міжнародній економічній діяльності.

Інструменти управління ризиками у міжнародній економічній діяльності.

Страховання як спосіб мінімізації ризиків міжнародної економічної діяльності.

Хеджування ризиків у міжнародних економічних операціях.

Роль ризик-менеджменту у підвищенні ефективності міжнародної економічної діяльності підприємства.

Тестові завдання

1. Класифікація ризиків міжнародної економічної діяльності може здійснюватися за:

- А) лише за країнами партнерів
- Б) за типами (політичні, економічні, фінансові, комерційні, валютні)
- В) тільки за розміром капіталу
- Г) за обсягом експорту
- Д) за наявністю митних бар'єрів

2. Політичні ризики у міжнародній економічній діяльності виникають у разі:

- А) стабільності уряду
- Б) зміни законодавства, конфліктів, націоналізації
- В) високих темпів економічного зростання
- Г) наявності конкуренції
- Д) зростання іноземних інвестицій

3. Економічні та фінансові ризики у діяльності підприємств включають:

- А) коливання валютного курсу, інфляцію, дефіцит фінансування
- Б) лише політичні рішення
- В) тільки порушення контрактів
- Г) митні обмеження
- Д) державні субсидії

4. Валютні ризики пов'язані з:

- А) стабільним валютним курсом
- Б) коливанням валютного курсу при зовнішньоекономічних операціях
- В) ростом внутрішніх тарифів
- Г) внутрішнім ринком праці
- Д) державними регуляціями податків

5. Комерційні та контрактні ризики виникають через:

- А) невиконання або неналежне виконання умов контракту партнерами
- Б) коливання валютного курсу
- В) зміни податкового законодавства
- Г) участь у міжнародних організаціях
- Д) державне регулювання тарифів

6. Крайнові ризики оцінюються за:

- А) політичною, економічною та фінансовою стабільністю держави
- Б) обсягом власного ВВП
- В) рівнем зайнятості населення
- Г) лише обсягом експорту
- Д) лише внутрішніми податками

7. Основними інструментами управління ризиками у міжнародній економічній діяльності є:

- А) страхування, хеджування, диверсифікація, моніторинг та аналіз ризиків
- Б) тільки страхування
- В) лише валютне регулювання
- Г) внутрішні інвестиції
- Д) зниження заробітних плат

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію «Політичні, економічні та фінансові ризики у міжнародній економічній діяльності та способи їх мінімізації».

2. Розробіть аналітичну доповідь «Використання страхування та хеджування для управління ризиками зовнішньоекономічних операцій».

3. Підготуйте творчий проєкт «Система ризик-менеджменту для українського підприємства у міжнародних економічних операціях» (включити алгоритми оцінки та мінімізації ризиків).

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Український експортер стикається з ризиком невиконання контрагента в іншій країні через політичну нестабільність. Оцініть тип ризику та запропонуйте заходи його мінімізації.

2. Підприємство має значні валютні ризики через коливання курсу долара під час імпорту сировини. Розробіть стратегію хеджування ризиків.

3. Компанія планує вихід на ринок країни з високим країним ризиком. Проаналізуйте ризики та запропонуйте комбіновану стратегію управління (страхування + диверсифікація + моніторинг).

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте історичні дані валютних коливань і їх вплив на прибутковість зовнішньоекономічних операцій українських підприємств.

2. Оцініть економічні та фінансові ризики експорту в окремі країни на основі статистики політичної стабільності та економічних показників.

3. Проаналізуйте ефективність страхових та хеджінгових інструментів у мінімізації ризиків міжнародної діяльності підприємств в Україні за останні 5 років.

ТЕМА 10. ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного вивчення

Правові гарантії захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Міжнародно-правові механізми захисту прав суб'єктів ЗЕД.

Судовий захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Альтернативні способи вирішення спорів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Процедура подання та розгляду скарг суб'єктів ЗЕД у державних органах.

Захист прав суб'єктів ЗЕД у межах міжнародних торговельних угод.

Відповідальність за порушення прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Практика застосування заходів захисту прав суб'єктів ЗЕД в Україні.

Роль міжнародного комерційного арбітражу у захисті прав суб'єктів ЗЕД.

Напрями вдосконалення системи захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Тестові завдання

1. Основною метою правового захисту суб'єктів ЗЕД в Україні є:

- А) повна відмова від зовнішньоекономічної діяльності
- Б) створення умов для економічної конкуренції всередині країни
- В) гарантування законних прав і інтересів суб'єктів ЗЕД
- Г) обмеження участі приватного бізнесу у ЗЕД
- Д) централізація валютних операцій

2. Міжнародно-правові механізми захисту прав суб'єктів ЗЕД включають:

- А) державний контроль за цінами
- Б) міжнародні торговельні угоди, арбітраж, консультації в міжнародних організаціях

В) заборону експорту

Г) регулювання внутрішнього ринку праці

Д) централізацію валютних розрахунків

3. Судовий захист прав суб'єктів ЗЕД в Україні реалізується через:

- А) органи митного контролю
- Б) адміністративні штрафи
- В) господарські та цивільні суди
- Г) відмову від судових процедур
- Д) лише міжнародні суди

4. Альтернативні способи вирішення спорів у сфері ЗЕД включають:

- А) арбітраж, медіацію, переговори
- Б) тільки судове провадження
- В) заборону експорту

- Г) валютні обмеження
 - Д) державне ліцензування
5. Процедура подання скарг суб'єктів ЗЕД у державних органах передбачає:
- А) подання письмової заяви та розгляд за встановленими процедурами
 - Б) автоматичне відшкодування збитків
 - В) безконтрольний розгляд
 - Г) лише подання до міжнародних судів
 - Д) відмову у розгляді, якщо збитки менші за 10 000 грн

6. Захист прав суб'єктів ЗЕД у межах міжнародних торговельних угод забезпечує:

- А) одночасний контроль за усіма підприємствами
 - Б) механізми вирішення спорів та компенсації збитків
 - В) тільки національні суди
 - Г) заборону іноземного капіталу
 - Д) централізоване управління виробництвом
7. Відповідальність за порушення прав суб'єктів ЗЕД включає:
- А) адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність
 - Б) лише штрафи без санкцій
 - В) лише відшкодування валютних збитків
 - Г) автоматичне позбавлення ліцензії
 - Д) відмову у торговельних операціях

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію «Правовий захист суб'єктів ЗЕД в Україні: національні та міжнародні механізми».

2. Розробіть аналітичну доповідь «Роль міжнародного комерційного арбітражу у захисті прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності».

3. Підготуйте творчий проєкт «Напрями вдосконалення системи правового захисту суб'єктів ЗЕД в Україні», із пропозиціями щодо законодавчих та практичних змін.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Українська компанія зазнала збитків через невиконання контракту іноземним партнером. Проаналізуйте можливі способи захисту її прав у межах національного та міжнародного права.

2. Конфлікт між двома підприємствами щодо інтелектуальної власності у міжнародному контракті. Оцініть доцільність арбітражного чи медіаційного вирішення спору.

3. Суб'єкт ЗЕД скаржиться на дії державного органу, що перешкоджають зовнішньоекономічній діяльності. Проаналізуйте процедуру подання та розгляду скарги і запропонуйте алгоритм дій підприємства.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте практику застосування заходів захисту прав суб'єктів ЗЕД в Україні за останні 5 років (кількість скарг, арбітражів, результативність).

2. Оцініть ефективність міжнародних торговельних угод у захисті прав українських експортерів та імпортерів.

3. Проведіть аналіз судової практики щодо захисту прав суб'єктів ЗЕД в Україні, визначивши типові проблеми та напрямки вдосконалення.

ТЕМА 11. УКРАЇНА У СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Питання для самостійного вивчення

Передумови участі України у міжнародних інтеграційних процесах.

Економічні вигоди та ризики інтеграції України у світове господарство.

Вплив глобалізації на інтеграційні процеси за участю України.

Місце України у сучасній системі міжнародного поділу праці.

Інституційні механізми реалізації інтеграційної політики України.

Адаптація економічного законодавства України до норм і стандартів Європейського Союзу.

Вплив інтеграційних процесів на зовнішньоторговельну діяльність України.

Участь України в діяльності міжнародних економічних організацій.

Роль інноваційного та інвестиційного розвитку в інтеграційних процесах України.

Перспективи та виклики інтеграції України в умовах сучасних гео економічних трансформацій.

Тестові завдання

1. Передумови участі України у міжнародних інтеграційних процесах включають:

А) політичну стабільність та реформування економіки

Б) ізоляцію від світових ринків

В) обмеження зовнішньої торгівлі

Г) повну заборону іноземних інвестицій

Д) відмову від валютного регулювання

2. Економічні вигоди інтеграції України у світове господарство включають:

А) збільшення торговельного обороту, залучення інвестицій, технологічний розвиток

Б) ізоляцію внутрішніх ринків

В) зменшення конкуренції

Г) зростання валютних обмежень

Д) монополізацію внутрішніх секторів

3. Ризики інтеграції України у світове господарство пов'язані з:

А) політичною та економічною залежністю від партнерів

Б) зростанням внутрішнього виробництва

В) зменшенням експортних можливостей

Г) стабільністю валютного курсу

Д) відсутністю конкуренції

4. Вплив глобалізації на інтеграційні процеси України проявляється у:

- А) зростанні ролі ТНК та міжнародної конкуренції
 - Б) закритті зовнішніх ринків
 - В) зниженні зовнішньоекономічної активності
 - Г) обмеженні іноземних інвестицій
- відмові від міжнародних угод

5. Місце України у сучасній системі міжнародного поділу праці характеризується:

- А) участю в обробній промисловості та сільському господарстві на світовому ринку
- Б) повною ізоляцією від світових виробничих ланцюгів
- В) домінуванням у високотехнологічному секторі світу
- Г) відсутністю експорту та імпорту
- Д) монополізацією глобальної торгівлі

6. Інституційні механізми реалізації інтеграційної політики України включають:

- А) законодавче врегулювання, участь у міжнародних організаціях, укладання угод
- Б) закриття національних ринків
- В) контроль внутрішніх підприємств без міжнародної взаємодії
- Г) валютну ізоляцію
- Д) відмову від інвестицій

7. Адаптація економічного законодавства України до стандартів ЄС передбачає:

- А) гармонізацію норм податкового, торговельного та інвестиційного законодавства
- Б) відмову від міжнародних стандартів
- В) ізоляцію внутрішніх ринків
- Г) обмеження іноземного капіталу
- Д) централізацію виробництва

Творчі та презентаційні завдання

1. Підготуйте презентацію «Економічні вигоди та ризики інтеграції України у світове господарство».

2. Розробіть аналітичну доповідь «Вплив інтеграційних процесів на зовнішньоторговельну діяльність України».

3. Підготуйте творчий проект «Перспективи та виклики інтеграції України в умовах сучасних геоekonomічних трансформацій», із пропозиціями щодо розвитку інноваційного та інвестиційного потенціалу.

Ситуаційні (кейс) завдання

1. Українська компанія планує розширити експорт на ринок ЄС, але стикається з невідповідністю стандартів продукції. Проаналізуйте інтеграційні вимоги та запропонуйте стратегію адаптації.

2. В Україні реалізується політика залучення іноземних інвестицій у виробництво високотехнологічної продукції. Оцініть потенційні економічні вигоди та ризики інтеграції у світові ланцюги вартості.

3. Глобальні торговельні трансформації змінюють конкурентне середовище для українських експортерів. Розробіть план адаптації підприємства до нових умов інтеграції.

Статистично-аналітичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку участі України у світовій торгівлі за останні 10 років і визначте вплив інтеграції на експортні галузі.

2. Оцініть ефективність участі України у міжнародних економічних організаціях (ЄС, СОТ) для розвитку зовнішньої торгівлі.

3. Дослідіть статистичні дані щодо інвестиційної активності в Україні та оцініть її вплив на інтеграційні процеси та економічне зростання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

2. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г. Київ. ЦУЛ. 2019. 292 с.

3. Міжнародна економічна діяльність України: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, О. В. Гончаренко та ін.; за ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 704 с.

4. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity: навч. посіб. Львів. ЛьвДУВС, 2021. 244 с.

5. Міжнародна економічна діяльність України: посібник / Укл. Михайленко О.Г., Дзяд О.В. Дніпро: Друкарня: «Сова». 2019. 356 с.

6. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник. 5-те вид., перероб. та допов.; Університет ДФС України. Ірпінь: 2019. 410 с.

7. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. 6-те вид., перероб. та доп. / за ред. Козака Ю. Г. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 292 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_2118_11565110.pdf

8. Innovation and Investment Component of International Competitiveness in Conditions of Implementation of the European Integration Course of Ukraine. Text: Monograph / Liutak O., Baula O., Savosh L., Korolchuk L., Lisovska L. Lutsk: Volynpoligraf, 2021. 234 p.

Допоміжна

1. Тищенко В. Ф. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи: навчальний посібник / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с.

2. Жиглей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2019. 400 с.
3. Баула О., Лютак О., Федішин В. Розвиток електронної комерції та її вплив на вітчизняне та міжнародне бізнес-середовище. *Економічний простір*. 2024. №191. С. 285-289. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-47>
4. Баула О.В. Концептуальні засади конкурентного позиціонування вітчизняного аграрного бізнесу на світовому ринку. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал*. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. Вип. 20. Т. 1. С. 32-41. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.32-41>
5. Баула О.В., Саржан Ю.О. Зовнішньоекономічна діяльність як фактор впливу на валютне котирування. *Економічний форум*. №1. 2022. С. 80-89. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-1-10>
6. Stoliarchuk Ya., Liutak O., Baula O., Lisovska L., Voitovych S. European Integration Development Platform of Innovative Entrepreneurship of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. 4(45). 396-404. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.4.45.2022.3669>
7. Liutak O., & Baula O. Conceptual Imperatives for Optimizing Labor Migration Flows From Ukraine. *Three Seas Economic Journal*. 2022. 3(1). 98-104. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2022-1-13>
8. Баула О. Вплив глобальних економічних тенденцій на зовнішньоекономічну політику України. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2025. 1 (21). С. 124-133. <https://doi.org/10.15330/apred.1.21.124-133>
9. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 01.02.2020 р. № 93/96-ВР, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-vp>.
10. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>.
11. Про валюту і валютні операції: Закон України від 13.02.2020 р. № 2473-VIII, зі змінами / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
12. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 13.02.2020 р. № 332-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14>.
13. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України 13.02.2020 р. № 330-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14>.

14. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України 04.10.2018 р. № 331-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14/ed20181004#n12>.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Веб-сторінка Верховної Ради України.
2. <http://www.minfin.gov.ua/> – Веб-сторінка Міністерства фінансів.
3. <http://www.me.gov.ua/> – Веб-сторінка Мінекономіки.
4. www.ukrstat.gov.ua/ – Веб-сторінка Державна служба статистики України.

Зовнішньоекономічна діяльність України [Текст]: Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини денної та заочної форм навчання/ уклад. О.В. Баула. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 31 с.

Комп'ютерний набір та верстка

О.В. Баула

Редактор

О.В. Баула

Підп. до друку «___» _____ 2026 р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 1,9.
Тираж прим.

43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ЛНТУ